

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНИХ ЗАХОДІВ ЗАХИСТУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ

Булгак Вікторія Олександрівна

Студентка 3 курсу Інституту міжнародних відносин

КНУ імені Т. Шевченка

Науковий керівник:

Лисенко О. М.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри порівняльного і європейського права Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка

Комерційна таємниця є інформацією, що становить нетиповий об'єкт цивільного права. Комерційна таємниця є конфіденційною інформацією, що є об'єктом права інтелектуальної власності лише в силу прямої вказівки на це законодавця [1, ст.420; 2 ст.155], а не в силу її правової природи, адже нею не можна володіти, користуватися, розпоряджатися так само як і матеріальною річчю.

Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці [1, ч.2 ст. 505]. Наразі в Україні просто не існує закону, в якому було б закріплено, які саме відомості не можуть становити комерційну таємницю. Такий перелік міститься лише в тексті Постанови КМУ «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» [6]. До нього належать: установчі документи, документи, що дозволяють займатися підприємницькою діяльністю та її окремими видами; документи про сплату податків і обов'язкових платежів; дані, необхідні для перевірки обчислення і сплати податків та інших обов'язкових платежів тощо. Тобто, це питання потребує прийняття спеціального закону.

Обов'язок захисту комерційної таємниці покладено на особу, яка нею законно володіє [1, ч.1 ст. 505]. Для того, щоб мати змогу захищати у суді свою комерційну таємницю, підприємство має закріпити своє право на неї у статуті чи установчому договорі. Для судового захисту свого права на комерційну таємницю важливе значення має чітке формулювання об'єктів комерційної

таємниці самими підприємствами. Можна звернутися до досвіду інших країн у цій сфері. Так, у США, де питання пов'язані із захистом комерційної таємниці отримали детальне законодавче регулювання, непоодинокими є випадки, коли позови підприємств проти своїх колишніх співробітників з приводу явного, грубого порушення комерційної таємниці не були задоволені судами саме через нечітко окреслений об'єкт комерційної таємниці [10].

На думку українських та зарубіжних дослідників сама потреба юридичного захисту комерційної таємниці виникає через поширення конфіденційної інформації в першу чергу самими співробітниками підприємств. Варто звертати увагу не лише на обсяг відповідальності за розголошення та неправомірне використання конфіденційної інформації, що досить детально врегульовано українським законодавством, але й на превентивні заходи, спрямовані на запобігання такому розголошенню.

В Україні поняття неправомірного збирання, розголошення та використання комерційної таємниці міститься у Гл.4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [5, ст. 16-19]. Але певні недоліки є у формулюванні статей 17 та 18 цього закону, де не наголошено на власне неправомірності розголошення комерційної таємниці.

Законодавчо визначена кримінальна [3, ст.. 231-232], цивільно-правова [1, ст.1166, ст.1174], дисциплінарна [4, ст. 147] та адміністративна відповідальність за порушення прав на комерційну таємницю. Проте мало уваги приділяється законодавчому встановленню превентивних заходів, спрямованих на захист комерційної таємниці. Наприклад, у деяких європейських країнах працівники отримують грошові виплати після припинення трудових відносин з колишнім роботодавцем за нерозголошення відомостей, які становлять комерційну таємницю [11]. Введення подібних норм в Україні змогло б підвищити ступінь захисту комерційної таємниці.

Можна звернутися до досвіду німецьких законодавців, які зазначили, що після закінчення трудового договору працівник може вільно використовувати знання та досвід, набуті під час роботи на певному підприємстві. Проте використання ним інформації, що була умисно записана на папері чи будь-яким

іншим засобом, для подальшого її використання після припинення даних трудових відносин не є законним [9, с.18]. У такому випадку працівник є суб'єктом недобросовісної конкуренції. У інших країнах, таких як Бельгія та Франція працівник може виступати лише спільником, а не суб'єктом недобросовісної конкуренції, якими є лише самі підприємства. В Україні зараз не прийнятий закон, який би чітко окреслював суб'єктне коло учасників таких відносин. Відповідний законопроект був внесений на розгляд Верховної Ради України, проте так і не був прийнятий [8].

Таким чином, інноваційний розвиток в Україні не може відбуватися без вирішення проблемних моментів правового захисту комерційної таємниці в Україні. В першу чергу потрібно на законодавчому рівні конкретизувати саме поняття комерційної таємниці. Помітні прогалини існують безпосередньо у превентивних заходах, спрямованих на захист відомостей, які становлять комерційну таємницю. При вдосконаленні засобів захисту комерційної таємниці слід звернутися до досвіду інших держав у цій сфері, що дозволило б значно підвищити рівень захисту права на комерційну таємницю.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України в редакції від 16 січня 2003 року;
2. Господарський кодекс України в редакції від 16 січня 2003 року;
3. Кримінальний кодекс України в редакції від 5 квітня 2001 року;
4. Кодекс законів про працю України від в редакції від 15 грудня 1993 року;
5. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» в редакції від 7 червня 2006 року;
6. Постанова Кабінету міністрів України «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» від 9 серпня 1993 року;
7. Проект Закону України «Про комерційну таємницю» в редакції від 11 жовтня 2007 року;
8. Проект Закону України «Про комерційну таємницю» в редакції від 11 жовтня 2007 року;

9. Hogan Lovells International LLP. Report on trade secrets for the European Commission // www.ec.europa.eu
10. Trade Secrets: Can You Identify Yours? - <http://www.wardandsmith.com/articles/trade-secrets-can-you-identify-yours>;
11. Кузьмин, А. Э. Правовая защита коммерческой тайны /А. Э. Кузьмин./ //Правоведение. -1992. - № 5. - С. 45 – 53.